

URHEILUHALLIT OY

HELSINGIN KAUPUNGINHALLITUKSELLE

Asia Lausunto liikuntatoimen kokonaisselvityksestä

Lausunnon antaja

Urheiluhallit Oy

Lausunto

Urheiluhallit Oy esittää kaupunginhallituksen lausuntopyynnön johdosta kunnioittaen seuraavaa:

Yleistä

Lausuntomme on jäsennelly liikuntatoimen kokonaisselvityksestä laaditun loppuraportin mukaisessa asiajärjestyksessä. Lausunnossa otetaan samalla kantaa myös Mäkelänrinteen Uintikeskus Oy:n ja Vuosaaren Urheilutalo Oy:n puolesta.

Urheiluhallit Oy on vuonna 1959 perustettu yleishyödyllinen yhteisö, jonka tarkoituksena on tuottaa liikuntapalveluja, erityisesti uimahallipalveluja helsinkiläisille. Tehtävänä on edistää pääkaupunkilaisten terveyttä tarjoamalla laadukkaita ja monipuolisia liikuntapalveluja mahdollisimman kustannustehokkaasti. Organisaatioon kuuluvien kahdeksan liikuntapaikan kokonaiskäyntimäärä vuonna 2011 oli jo lähes 2,4 miljoonaa käyntikertaa, minkä myötä yhteisö on merkittävä kansallinen liikuttaja ja hyvinvoinnin edistäjä.

Johdanto / selvityksen lähtökohdat (kohta 1.)

Selvityksen johdanto-osassa todetuilla tavoin selvitys poikkeaa alkuperäisestä tehtävänäasettelusta siten, että selvityksessä ei nyt ole otettu kantaa mm. toiminnan kustannustehokkuuteen, kävijämääriin, asiakastyytyväisyyteen eikä toimijoiden sisäiseen organisoitumiseen tai organisaation tehokkuuteen. Selvityksen tarkastelunäkökulman rajautuessa näin voimakkaasti jää toiminnan substanssi valitettavasti tarkastelun ulkopuolelle.

Helsingin liikuntatoimi (kohta 2.)

Loppuraportissa todetaan nyt oikein, että kaupunginhallitus nimeää hallituksen jäsenien enemmistön tai kaikki hallituksen jäsenet Urheiluhallit Oy:n, Mäkelänrinteen Uintikeskus Oy:n ja Vuosaaren Urheilutalo Oy:n hallituksiin. Hallituksen jäsenet koostuvat pääosin kaupungin nimeämisestä luottamushenkilöistä sekä talous- ja suunnittelukeskuksen ja liikuntaviraston virkamiehistä. Mäkelänrinteen Uintikeskuksen puheenjohtajana on koko toiminta-ajan toiminut sosiaali- ja sivistystoimen apulaiskaupunginjohtaja.

Edellä esitetyn mukaisesti hallitukset on muodostettu ns. edustuksellisen demokratian mukaisesti. Yhteisöt harjoittavat toimintaansa liikuntapoliittisen ohjelman (v. 2001 - 2010), yhtiöjärjestyksen, omistajapoliittisten ja liikuntapoliittisten tavoitteiden mukaisesti. Yhteisöt ovat sitoutuneet noudattamaan kaupungin antamia konserniohjeita sitovina määräyksinä ja luonnollisesti on selvää, että toiminta ei voisi muutoinkaan millään osin olla ristiriidassa pääomistajan tahdon eli Helsingin kaupungin intressin kanssa.

Yhtiöt noudattavat tilaajavastuulakia, harmaan talouden torjuntaohjelmaa, hankintalakia ja muita säädöksiä/määräyksiä.

Liikuntakonsernin johtaminen

Urheiluhallien näkemyksen mukaan yhteistyö koko liikuntakonsernin kesken on toiminut hyvin. Liikuntaviraston kanssa yhteistyö on ollut toimivaa ja säännönmukaisen raportoinnin lisäksi on käyty epävirallisia keskusteluja ja informoitu puolin toisin merkittävimmistä hankkeista sekä yhteisistä käytännön asioista, kuten lippujen hinnoista, aukioloajoista, ratavuoroista jne.

Kokonaisuutena liikuntakonserni ja organisaatorakenne toimivat hyvin ja kaupungin omistajatahdon mukaisesti. Tytäryhteisöjen hallitusten jäsenistä enemmistö on kaupunginhallituksen nimeämiä luottamushenkilöitä. Yhtiön toiminta muodostuu rajatusta liikuntapalvelujen, erityisesti uimahallipalvelujen, tuottamisesta periaatteella ”vauvasta vaariin”. Uimahallien hinnoittelussa noudatetaan liikuntalautakunnan hyväksymiä maksuryhmäperusteita.

Helsingin liikuntakonserni toimii tosiasiasa tehokkaammin ja joustavammin kuin esimerkiksi joissakin kunnissa käytössä oleva tilaaja-tuottaja –malli, joka on huomattavasti byrokraattisempi ja joustamattomampi toimintatapa.

Selvityksessä osin kyseenalaistetun raportoinnin riittävyyden osalta viittaamme oheiseen liitteeseen, johon on kirjattu säännöllinen raportointimme Helsingin kaupungin Talous- ja suunnittelukeskukselle ja Liikuntavirastolle. Säännönmukaisen raportoinnin lisäksi kaikesta muusta olennaisesta raportoidaan vielä tapauskohtaisesti erikseen epävirallisissa tapaamisissa sekä suullisesti että kirjallisesti.

Urheiluhallit pitää tärkeänä, että selvityksessä mainittu, apulaiskaupunginjohtajan johdolla kokoontuva Liikuntafoorumi on merkittävä yhteistoimintaväline jatkossakin. Eri tahojen yhteistoimintaa ja informaation kulkua voisi myös lisätä liikuntafoorumin avulla siten, että sitä täydennettäisiin liikuntalautakunnan puheenjohtajalla ja varapuheenjohtajalla.

Urheiluhallit on valmis lisäämään yhteistyötä liikuntaviraston ja liikuntalautakunnan kanssa. Tulemme mielellämme esim. lautakunnan kokoukseen esittelemään toimintaa seikkaperäisemmin.

Liikunnan tukimuodot (kohta 4.)

Laitosavustus on toiminnan harjoittamisen kannalta ensiarvoisen tärkeä ja välttämättömän subventiomuoto, joka mahdollistaa uimalipun hinnan pitämisenä kohtuullisena ja uimahallipalvelut kaikkien ulottuvilla. Liikuntapaikkojen peruskorjaukset ja uusinvestoinnit eivät myöskään olisi mahdollisia ilman laitosaavustuksia. Uimahallien tulolähteen muodostavat käytännössä käyttömaksut ja laitosaavustukset. Realiteetti onkin, että kunnallista uimahallitoimintaa ei ole mahdollista harjoittaa ilman subventiota. On selvää, että laitosaavustus ohjaa jo tällä hetkellä toimintaa poliittisestikin mm. erityisryhmien hinnoitteluperusteiden kautta. Mikäli taas haluttaisiin esimerkiksi muodostaa uusia maksuttomia käyttäjäryhmiä, tarkoittaisi se käytännössä muiden ryhmien hintojen korottamista tai vaihtoehtoisesti laitosaavustuksen määrän korottamista.

Uimahallien rakentaminen ja peruskorjaukset rahoitetaan vieraalla pääomalla ja näiden lainojen pääoman lyhennykset ja korkokulut rasittavat tasetta koko lyhennysajan, käytännössä 20 vuotta. Investointeihin rahoittamiseksi lainaa haetaan kaupungin urheilu- ja ulkoilurahastosta, jolloin hanke tulee samalla käsitellyksi ja hyväksytyksi liikuntalautakunnan, kaupunginhallituksen ja valtuuston toimesta. Samalla hankkeen vaikutus tuleviin laitosaavustustarpeisiin tulee huomioiduksi koko lainan takaisinmaksuajalle.

Laitosaavustusta anotaan vuosittain rahoitusperusteisena eli toisin sanoen rahoituslaskelman perusteella kattamaan sekä toiminnallisen alijäämän että peruskorjauksista aiheutuneet rahoituskustannukset. Kirjanpidollisia poistoja ei pyritä laskennallisesti kattamaan, koska poistopohjat vaihtelevat huomattavasti eivätkä osoita tosiasiallista rahoitustarvetta.

Laitosaavustuksen korottamiseen luo korotuspainetta jatkuvasti kohoavat käyttökustannukset (henkilöstökulut, lämmitys, vesi sähkö jne.). Tähän asti laitosaavustuksen määrä on kyetty pitämään alenevana johtuen mm. siitä, että kävijämääriä on onnistuttu edelleen vuosittain kasvattamaan. Kävijämäärien kasvun osalta on kuitenkin todettava, että tilat alkavat rajoittaa mahdollisuutta kasvuun ja osin käyttöaste on jo 100 %.

Yhtiön sisäiset laskentaprosessit raportointineen on kehittyneitä ja säännöllistä ja sen myötä on läpinäkyvästi todettavissa kaikkien tuottojen ja menojen sisältö.

Selvityksessä todetun laitosaavustuksen vastikkeellisuuden / tavoitteellisuuden osalta on todettava, että yhteisöt tuottavat tarkoituksensa mukaisesti kunnallisena peruspalveluna uimahalli- ja sitä tukevia liikuntapalveluja helsinkiläisille. Laitosaavustuksen tavoitteellisuus/vastikkeellisuus on toiminnassa sisäänrakennettuna eikä millään uimahallilla voine olla muuta tavoitetta kuin uinti- ja liikuntapalvelujen tarjoaminen laadukkaasti ja kustannustehokkaasti. Tavoitteellisuuden / vastikkeellisuuden muunlainen arviointi tai vertailu Suomen uimahallien tai esim. liikuntatoimen hallinnassa olevien uimahallien kanssa ei ole mahdollista, koska tällaisia erillisiä tavoitteellisuuden/vastikkeellisuuden määrittelyjä ei liene missään erikseen tehty.

Kävijämäärät, käyttöasteet, kustannustehokkuuslaskelmat ja asiakastytytyväisyyssmittaukset ja toiminnan kehitys sen sijaan osoittavat, että toimintamalli on toimiva ja kustannustehokas millä mittarilla tahansa arvioituna. Käyttöasteet ovat korkealla tasolla ja esim. Mäkelänrinteen Uintakeskus Oy:n laitosaavustuksen määrä per käyntikerta on alhaisin Suomessa. Palvelujen tarjontaa harjoitetaan kuitenkin mahdollisimman matalan kynnyksen periaatteella unohtamatta mitään kohderyhmää, mistä osoituksena liitteenä oleva listaus ns. erityisryhmille suunnatuista palveluista.

Liikuntakiinteistöjen suunnittelu, rakentaminen ja hallinnointi (kohta 6.)

Urheiluhallien omistamien / hallinnoimien kiinteistöjen ylläpito- ja peruskorjaus on yksi toiminnan perustekijöistä. Uimahallikiinteistöt ovat muita kiinteistöjä huomattavasti kovemmassa kuormituksessa, johtuen suurista kävijämääristä, lämmöstä ja kosteudesta sekä käytettävistä kemikaaleista. Hallien kävijämäärät ovat lisäksi täysin eri tasolla kuin pienemmillä paikkakunnilla. Uimahallin käyttöä voi karkeasti arvioida olevan puolet tavanomaisen rakennuksen laskennallisesta elinkaaresta.

Kiinteistönpidon tuleekin perustua ennakoivaan pitkän tähtäimen korjaussuunnitelmaan, jotta piilevää korjausvelkaa pääsisi muodostumaan mahdollisimman vähän. Suomessa on valitettavan useita esimerkkejä uimahalleista, joissa kiinteistönpidon laiminlyönti on johtanut tai johtamassa tilanteeseen, jossa hallin purkaminen on korjaamista kannattavampaa. Selvityksessä viitatus pppp –mallin osalta Urheiluhallien näkemys on, että malli tulee tilaajalle selvästi kalliimmaksi kuin kaupungin itsensä toteuttamana, erityisesti alhaisen korkotason vallitessa.

Kiinteistönpito on organisoitu kiinteistöpäällikön vastuualueeseen ja kaikkien kahdeksan hallin kiinteistönpito koordinoidaan yhteisellä järjestelmällä, jotta synergiaedut saavutettaisiin maksimaalisesti. Kiinteistöjen ylläpidosta vastaavat omat laitospäälliköt ja siivoojat. Tämä on kokemuksen mukaan osoittautunut parhaaksi toimintamalliksi uimahalliympäristössä. Lisäksi on perustettu erillinen korjausryhmä, joka suorittaa erilaisia vaativiakin rakennusteknisiä korjauksia. Korjausryhmä on osoittautunut niinkään toimivaksi ja sen myötä laatutaso on noussut, vaikka kustannukset ovat selvästi alentuneet.

Olemme parhaillaan laatimassa erillistä ympäristöohjelmaa (EKO –kompassi) yhteistyössä Ympäristökeskuksen kanssa. Lisäksi olemme mm. opetusministeriön kanssa olleet kehittämässä uimahallirakentamiseen hyvää rakentamistapaa. Parhaillaan on käynnissä erillinen energiatehokkuuden optimointiin tähtäävä LEKO- hanke Aalto Yliopiston johdolla.

Pyrimme myös jatkossa olemaan kehittämismyönteinen organisaatio, jolla on erittäin motivoitunut henkilöstö. Haluamme osaltamme olla aktiivisesti kehittämässä eri toimijoiden välistä yhteistyötä ja helsinkiläisten liikuntapalveluita.

Helsingissä 27.3.2012

Urheiluhallit Oy

Rolf Mikkola
hallituksen puheenjohtaja

Pekka Laitinen
toimitusjohtaja

URHEILUHALLIT OY, MÄKELÄNRINTEEN UINTIKESKUS OY JA VUOSAAREN URHEILUTALO OY

RAPORTOINTI HELSINGIN KAUPUNGILLE:

Talous- ja suunnittelukeskus sekä taloushallintopalvelu:

- tilinpäätös + vuosikatsaus + selonteko sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta + ympäristöraportti / helmikuu
- osavuositarkastus 1.1-30.6 välitilinpäätöstiedoin / elokuu

Em. raportit sisältävät numeraalisten tietojen lisäksi sanalliset osuudet:

Toimintaympäristö ja toiminta

- yhteisön näkökulmasta laadittu ajankohtainen ja toiminnan kannalta olennaisiin asioihin keskittyvä, tiivistetty kuvaus ulkoisesta toimintaympäristöstä (myös toimialan ajankohtaiset muutokset, kehityspiirteet, lainsäädäntöhankkeet tai uudet säädökset ja viranomaiskannanotot yms. ja niiden vaikutukset yhteisön toimintaan)
- toimintaa kuvaavat määrä- ja suoritustiedot sekä niiden kehitys edelliseen jaksoon ja edellisiin vuosiin; perustelut olennaisille poikkeamille
- verotarkastukset ja muut viranomaistarkastukset sekä niiden tulokset

Liikevaihto ja tulos

- sanallinen analyysi talouden ja tuloksen kehittymisestä (liitteenä mahdollinen grafiikka), perustelut olennaisille poikkeamille
- koko tilivuotta koskeva tulosselvitys perusteluineen, pohjana tuloslaskelma ja tase

Investoinnit

- selvitys investoinneista ja niiden toteutumisesta investointibudjettiin verrattuna sekä niiden rahoituksesta

Rahoitus

- sanallinen analyysi kassa- ja rahoitustilanteesta sekä maksuvalmiusennuste koko tilivuodelle perusteluineen, pohjana rahoituslaskelma

Vastuusitoumukset

- lainakanta jakson viimeisenä päivänä ja raportointijaksolla nostetut uudet lainat (euromäärä, laina-aika ja lainanantajat)

Riskit

- toimintaan liittyvät merkittävät riskit

Henkilöstö

- henkilöstömäärä ja palkkasumma sekä niiden kehitys edelliseen jaksoon ja edellisiin vuosiin

Yhteistyö muiden tytäryhteisöjen kanssa

Merkittävät tapahtumat yhteisön toiminnassa raportointijaksolla ja tulevaisuuden näkymät

Selonteko riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämisestä, tiedot havaituista puutteista, kehittämistarpeista ja suunnitelluista toimenpiteistä sekä arvio riskeistä

Liikuntavirasto:

- toiminta-avustushakemus / huhtikuu
sisältää:
 - tasekirja edellisen vuoden vahvistetusta tilinpäätöksestä + tilintarkastuskertomus
 - toimintasuunnitelma avustusta haettavalle vuodelle
 - talousarvio avustusta haettavalle vuodelle
 - erilaisia suoritettietoja: käyntikerroista, aukiolotunneista, tuotoista tulolajeittain ja käyttömenoista menokohteittain eriteltyinä hallikohtaisesti
 - selvitys yhtiön lainakannasta
- selvitys erityisuimakorttien myynneistä ja käyntikerroista hallikohtaisesti eriteltyinä / maaliskuu
- arvio liikuntatilojen tuetun käytön määrärahatarpeesta / tammikuu, syyskuu

Vuonna 2011 kävijämäärä 761 863

Mäkelänrinteen Uintikeskuksen uinnin alennusryhmien perusteet ovat yhtenevät Liikuntaviraston kanssa (lapset, eläkeläiset, opiskelijat, työttömät, varus- ja siviilipalvelumiehet, invalideetti (liikunnallinen haitta-aste väh. 55 %), näkövamma (haitta-aste väh. 60 %)

Vakiovuorot syyskuu 2011 – toukokuu 2012

Maanantai

- Seniorivesivoimistelu (uh) klo 11:10 – 12:00
- Auran Sairaala ei kiinteää aikaa, päiväaikana (uinti- tai terapia-allas)
- MS-yhdistys (uinti- tai terapia-allas) klo 7:30 – 13:00

Tiistai

- Seniorivesivoimistelu (uh) klo 11:00 – 12:00
- Seniorivesivoimistelu (liv) klo 14:30 – 16:00
- Keskuspuiston ammattiopisto (kehitysvammaiset opiskelijat) ei kiinteää aikaa (terapia-allas)

Keskiviikko

- Kustaankartanon palvelukeskus (vesivoimistelu) klo 9:00 – 10:30
- Sosiaalivirasto (kidutettujen ryhmä) ei kiinteää aikaa (uinti tai terapia-allas)
- Seniorivesivoimistelu (liv) klo 12:30 – 14:00
- Seniorivesivoimistelu (uh) klo 11:00 – 11:45

Torstai

- Sotaveteraanien vesivoimistelu (uh) klo 10:30 – 11:00
- Kustaankartanon palvelukeskus (vesivoimistelu) klo 9:00 – 10:30
- Senioreiden vesivoimistelu (uh) klo 11:00 – 12:30
- Senioreiden vesivoimistelu (liv) klo 12:30 – 14:30
- MS-yhdistys (7:30–13:00) ei kiinteää aikaa (uinti- tai terapia-allas)

Perjantai

- Sotaveteraanien vesivoimistelu (uh) klo 10:30 – 11:00

Lisäksi erittäin paljon yksittäisiä erityisasiakkaita / ryhmiä
esim. pyörätuoliasiakkaat, näkövammaiset, kehitysvammaisten yksilötunnit.
Hallin 2 invapukuhuonetta arkipäivisin aina varattuina.

Erityisuimakorttikävijät

(lääketieteellisin perustein
myönnettävä kortti, hinta 50 eur/vuosi)

48 067 kävijää / vuosi

23,8 % kaikista Helsingin uimahallien käyntikerroista

161 420 kävijää/vuosi eli 79,8 %, kun otetaan huomioon myös
Urheiluhallien ja Vuosaaren käyntikerrat

Uimakouluryhmät

240 ryhmää / vuosi

Mäkelänrinteen lukio / Opetusvirasto / vakiovuorot

Iso liikuntahalli	55 h / viikko	ma-ke, pe klo 7:00 – 16:15, to 7:00 – 22:00
Kuntosali / Peilisali	44 h / viikko	ma, ke-pe klo 7:00 – 16:15, ti 8:00 - 16:15
Uimahallin ratavuorot	62 h / viikko	aamuvuorot ennen klo 10.00

Sosiaaliviraston maksusitoumuksella

71 kpl / vuosi (12 600 euroa)